

Drs. J.H. Post

A.J. Jacobs

GENERATIEWISSELING IN DE LANDBOUW

(een onderzoek naar de bedrijfsvergang, oudedagsvoorziening en vererving)

Het Zuiden des lands

L6

7-bijl. A

Bijlagen van Studie No. 7

Oktober 1963

INHOUD

Blz.

TEN GELEIDE

5

BIJLAGEN:

1. Kindertal van de ouderlijke gezinnen	7
2. Zoons in de land- en tuinbouw en hun rangnummers in de gezinnen	7
3. Bij bedrijfsoverneming rechtstreeks belanghebbende zoons en schoonzoons uit de ouderlijke gezinnen	8
4. Huwelijks- en aanvaardingsleeftijd	8
5. Gebruiksoverdracht van de grond van de ouderlijke bedrijven	9
6. Verdeling van grondgebruik bij overdracht aan kinderen	9
7. Kinderen en gebruiksoverdracht	10
8. Verdeling van grondgebruik en verdeling van eigendomskavels	10
9. Tijdstip van regeling van de voltooide bedrijfsoverdracht	11
10. Tijdstip van regeling van het eigendomsrecht van de grond	11
11. Eigendomsverdeling bij overdracht van eigendomsgrond	12
12. Verwachte definitieve regeling van de bedrijfsoverdracht	12
13. De vorige gebruikers van het eerste deel van het bedrijf	13
14. Schriftelijke pachtcontracten	13
15. Behuisd land gekocht of gepacht van vreemden	14
16. Redenen van overneming van vreemden	14
17. In oppervlakte gewijzigde bedrijven	15
18. Veranderingen in de gemiddelde bedrijfsoppervlakte in de periode 1947-1959	15
19. Bedrijfsvergrotingen naar wijze van ingebruikneming	16
20. Bedrijfsvergrotingen	16
21. Bedrijfsvergroting in de toekomst	17
22. Mogelijkheden tot bedrijfsvergroting in de toekomst	17
23. Schenkingen in geld door ouders	18
24. Taxatie van in eigendom overgenomen cultuurgrond	18
25. Niet uitgekeerd loon van één of meer kinderen	19
26. Schenkingen	19
27. Financiering van de bedrijfsoverneming	20
28. Bedrijfsovernemers met een onderhandse lening	20
29. Bedrijfsovernemers en hypotheken	21
30. Gerechtigd in toekomstige boedels	21
31. Gemeenschappelijke exploitaties naar generatie	22
32. Bestaande en beëindigde gemeenschappelijke exploitaties	22
33. Abdicatieleeftijd van de ouders	23
34. Abdicatieleeftijd en redenen van bedrijfsafstand	23
35. Door de nieuwe bedrijfshoofden gesloten verzekeringen t.b.v. de oude dag	24
36. Voorkeur van de nieuwe bedrijfshoofden t.a.v. verschillende vormen van oudedagsvoorziening	24
37. "Ingetrouwde" mannelijke bedrijfshoofden	25
38. Wijze van introuwen	25
39. Woonsituatie van de ouders tijdens de enquête	26

TEN GELEIDE

Bij de samenstelling van de studie "Generatiewisseling in de landbouw" is er zoveel mogelijk naar gestreefd de tabellen zo beknopt en overzichtelijk mogelijk te houden. In de studie zijn dan ook alleen onderscheiden de drie hoofdgebieden, het Westelijk kleigebied, Zuid-Limburg en het Zuidelijk zandgebied. Daar er echter behoefte kan zijn aan meer gedetailleerde geografische kennis is besloten in een afzonderlijke bijlage de belangrijkste tabellen ook uit te werken voor de sub-gebieden. Het Westelijk kleigebied wordt nader onderscheiden in Zuidholland (5 gemeenten) en Zeeland en Noordbrabant (7 gemeenten). De gegevens voor het Zuidelijk zandgebied zijn opgebouwd uit die voor 2 tuinbouwgemeenten, 5 landbouwgemeenten in Noordbrabant en Gelderland en 2 landbouwgemeenten in Noord-Limburg. Zuid-Limburg is een zo klein gebied dat het weinig zinvol was een verdere geografische detaillering aan te brengen. Dit gebied is dan ook in de tabellen van de bijlage niet opgenomen.

Tenslotte zijn nog enige tabellen in deze bijlage verwerkt welke niet zals zodanig in de studie zijn gepubliceerd.

De 39 staten, die in deze bijlage zijn opgenomen, zijn gerangschikt naar de hoofdstukken waarop zij betrekking hebben. Het hoofdstuknummer en het nummer van de corresponderende tabellen van de studie zijn vermeld onder het nummer van de bijlage.

Deze bijlage is bedoeld als een aanvulling op de studie en niet als een geheel zelfstandige publikatie.

KINDERTAL VAN DE OUDERLIJKE GEZINNEN 1)

	Aantal gezinnen	Percentage gezinnen met kinderen												gem. kindertal
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	≥12	
2 tuinbouwgemeenten	97	3	6	8	8	18	14	16	7	6	5	4	5	6,3
Zuidelijk zand-gebied	308	3	6	10	9	10	14	11	13	10	6	4	4	6,5
W.v. 5 gem.Nbr.en Geld.	209	3	5	10	8	12	13	10	13	8	8	5	5	6,6
2 gem.Noordlimburg	99	2	6	9	11	8	14	16	13	13	3	2	3	6,3
Westelijk kleigeb.	92	4	21	21	9	12	10	5	3	5	1	1	8	5,0
7 gem.Zeeland en Nbr.	79	8	10	21	24	5	10	9	4	4	2	2	1	4,6
5 gem.Zuidholland														

1) Waarvan één of meer (schoon)zoons in de periode 1947 t/m 1959 zelfstandig landbouwer/tuinder zijn geworden.

ZOONS IN DE LAND- EN TUINBOUW EN HUN RANGNUMMERS IN DE GEZINNEN

Gebied	Aantal zoons per gezin 1)	Aantal gezinnen 1)	Aantal zoons in land- en tuinbouw 2) met rangnummers 3)					
			1	2	3	4	5	≥ 6
Zuidelijk zand-gebied	2	87	62	57	-	-	-	-
	3	71	48	47	45	-	-	-
	4	60	38	45	37	36	-	-
	5	60	35	34	32	31	23	-
	≥ 6	61	33	33	33	32	27	30
Zuid-Limburg	2	19	8	12	-	-	-	-
	3	28	15	15	10	-	-	-
	4	19	12	7	7	9	-	-
	5	12	7	4	3	2	2	-
	≥ 6	13	9	7	9	6	7	7
Westelijk klei-gebied	2	55	40	43	-	-	-	-
	3	18	12	12	14	-	-	-
	4	17	6	10	8	13	-	-
	5	7	3	7	4	3	2	-
	≥ 6	18	12	12	7	11	8	14

1) De ouderlijke gezinnen van de geënquêteerde bedrijfshoofden, zoals omschreven in de noot bij bijlage 1.

2) Inclusief de zoons die landbouwscholen bezoeken.

3) 1 = oudste zoon, 2 = op één na oudste zoon, etc.

BIJ BEDRIJFSOVERNEMING RECHTSTREEKS BELANGHEBBENDE ZOONS EN SCHOONZOONS UIT DE OUDERLIJKE GEZINNEN

	Aantal gezin- men	Gemiddeld aantal				dochters gehuwd met een landb./tuinb.	rechtstreeks belang- hebbenden
		zoons		dochters			
		totaal	zelfst.in landb./tuinb.	niet zelfst.in landb./tuinb.	landb./tuinb.		
Zuidelijk zandgebied	97 308	3,5 3,5	2,2 1,9	0,1 0,2	1,6 1,6	3,8 2,8	
waar- 5 gem. Nbr. en Geld. van 2 gem. Noord-Limburg	209	3,7	2,0	0,2	1,6	2,9	
Westelijk kleigebied	99 92	3,2 2,6	1,6 1,7	0,3 0,0	1,7 1,1	2,7 2,0	
7 gem. Zeeland en Noordbr. 5 gem. Zuidholland	79	2,6	1,7	0,2	0,9	1,9	

HUWELIJKS- EN AANVAARDINGSLEEFTIJD

	Periode van zelf- standig worden	Gemiddelde leeftijd bij		Percentage bedrijfs- hoofden dat huwde	
		aanvaarding eerste bedrijf	huwelijk	voor gelijk met na	aanvaarding eerste bedrijf
Zuidelijk zand- gebied	1947/53 1954/59	32,9 30,9	30,2 29,6	21 15	65 68
2 tuinbouwgemeenten					14 17
7 landbouwgemeenten	1947/53 1954/59	32,1 30,6	32,3 31,0	9 9	76 74
waar- 5 gemcenten van 2 gemcenten	1947/53 1954/59	32,0 31,0	31,9 31,2	6 8	78 70
5 gemcenten Nbr. en Geld. van 2 gemcenten	1947/53 1954/59	32,4 30,0	33,0 30,5	17 11	69 83
Noord-Limburg					14 6
7 gemeenten	1947/53 1954/59	32,7 33,0	30,6 30,6	31 40	47 44
Westelijk klei- gebied	1947/53 1954/59	30,1 31,5	30,9 28,9	16 43	41 31
5 gemeenten Zuidholland					

GEBRUIKSOVERDRACHT VAN DE GROND VAN DE OUDERLIJKE BEDRIJVEN

	Ineens en onver- deeld	Gelei- delijk en on- verd.	Ineens en ver- deeld	Gelei- delijk en ver- deeld	Verd. en schijn- bedr.	Onverd. en schijn- bedr.	Totaal
1	2	3	4	5	6	7	8
Zuidelijk 2 tuinbouwgemeenten	17	-	32	18	9	9	85
zand- 7 landbouwgemeenten	95	1	74	52	14	19	255
gebied w.v. 5 gem.Nbr.en Geld.	65	1	56	34	7	13	176
2 gem.Noord-Limburg	30	-	18	18	7	6	79
Westelijk 7 gem.Zeeland en Nbr.	34	4	19	12	3	10	82
kleigeb. 5 gem.Zuidholland	39	3	17	6	4	3	72

VERDELING VAN GRONDGEBRUIK BIJ OVERDRACHT AAN KINDEREN ¹⁾

	Percentage bedrijven waar het grondgebruik				Totaal aantal bedrijven
	niet is verdeeld onder kinderen	is verdeeld onder kinderen			
		2	3	4	
Zuidelijk 2 tuinbouwgemeenten	34	23	12	31	85
zand- 7 landbouwgemeenten	54	25	11	10	255
gebied w.v. 5 gem.Nbr.en Geld.	53	24	14	9	176
2 gem.Nrd-Limburg	56	27	6	11	79
Westelijk 7 gem.Zeeland en Nbr.	67	24	7	2	82
kleigeb. 5 gem.Zuidholland	70	24	6	-	72

1) Betreft uitsluitend kinderen, die zelfstandig landbouwer/tuinder waren op het moment van onderzoek.

Bijlage 7
Hoofdstuk IV.4

KINDEREN EN GEBRUIKSOVERDRACHT

	Gemiddeld aantal					
	kinde- ren	zoons zelfstandig landb./tuinder	schoonzons zelfstandig landb./tuinder	recht- streeks belang- hebben- den	ge- bruiks- over- nemers	
Zuidelijk 2 tuinbouwgemeenten	6,3	2,2	1,6	3,8	2,8	
zand- 7 landbouwgemeenten	6,5	1,9	1,6	2,8	1,8	
gebied w.v. 5 gem.Nbr.en Geld.	6,6	2,0	1,6	2,9	1,8	
	2 gem.Noord-Limb.	6,3	1,6	1,7	2,7	1,8
Westelijk 7 gem.Zeeland en Nbr.	5,0	1,7	1,1	2,0	1,5	
kleigeb. 5 gem.Zuidholland	4,6	1,7	0,9	1,9	1,3	

Bijlage 8
Hoofdstuk IV.5

VERDELING VAN GRONDGEBRUIK EN VERDELING VAN EIGENDOMSKAVELS

	Aantal bedrijven met eigendoms- grond en gebruiks- verdeling	Aantal bedrijven met verdeling van eigendoms-kavels	Aantal verdeelde eigendoms- kavels	
Zuidelijk 2 tuinbouwgemeenten	51	24	41	
zand- 7 landbouwgemeenten	117	39	51	
gebied w.v. 5 gem.Nbr.en Geld.	82	34	43	
	2 gem.Noord-Limb.	35	5	8
Westelijk 7 gem.Zeeland en Nbr.	22	5	5	
kleigeb. 5 gem.Zuidholland	18	3	3	

Bijlage 9
Hoofdstuk IV.9

TIJDSTIP VAN REGELING VAN DE VOLTOOIDE BEDRIJFSOVERDRACHT

	Percentage bedrijven naar het tijdstip van de regeling van de bedrijfs-overdracht			Aantal be-drijven
	1	2	3	
Zuidelijk 2 tuinbouwgemeenten	80	20	-	54
zand- 7 landbouwgemeenten	84	14	2	171
gebied w.v. 5 gem.Nbr.en Geld.	86	13	1	126
2 gem.Noord-Limburg	80	16	4	45
Westelijk 7 gem. Zeeland en Nbr.	70	23	7	43
kleigeb. 5 gem. Zuidholland	73	20	7	44

1 = Tijdens leven der ouders

2 = Na overlijden der ouders

3 = Gedeeltelijk tijdens leven, gedeeltelijk na overlijden der ouders.

Bijlage 10
Hoofdstuk IV.10

TIJDSTIP VAN REGELING VAN DE OVERDRACHT VAN HET EIGENDOMSRECHT VAN DE GROND¹⁾

	Percentage bedrijven naar het tijdstip van de regeling van de eigen-domsoverdracht			Aantal bedrijven
	1	2	3	
Zuidelijk 2 tuinbouwgemeenten	78	22	-	45
zand- 7 landbouwgemeenten	83	14	3	157
gebied w.v. 5 gem. Nbr.en Geld.	85	13	2	113
2 gem. Noord-Limburg	79	16	5	44
Westelijk 7 gem. Zeeland en Nbr.	67	24	9	21
kleigeb. 5 gem. Zuidholland	63	27	10	30

1) Zie voor omschrijving der kolommen bijlage 7.

EIGENDOMSVERDELING BIJ OVERDRACHT VAN EIGENDOMSGROND

	Aantal onderlijke bedrijven						zonder eigendoms- verdeling en zonder verdeling van het gebruik	met voltooide eigendoms- overdracht
	met eigendomsverdeling							
	uitsluitend onder kinderen zelfst.lanbb./tuinder	en eveneens gebruiks- verdeling	en geen gebruiks- verdeling	en eveneens gebruiks- verdeling	en geen gebruiks- verdeling	niet zelfst. landb./tuinder 1)		
Zuidelijk zand- gebied	24	1	4	14	1	5	45	
	70	4	19	19	8	56	157	
w.v. 5 gem.Nbr.en Geld.	55	2	12	12	3	41	113	
Westelijk kleigeb.	15	2	7	7	5	15	44	
	9	-	-	2	-	10	21	
7 gem. Zeeland en Nbr.	7	-	-	1	2	20	30	
5 gem. Zuidholland								

1) Op het moment van enquête.

VERWACHTE DEFINITIEVE REGELING VAN DE BEDRIJFSOVERDRACHT

	Percentage bedrijven naar vermoedelijke regeling van de overdracht 1)						Totaal aantal bedrijven
	Aantal bedrijven waar overdracht niet voltooid was						
	1	2	3	4	5	6	
Zuidelijk zand- gebied	42	-	42	6	10	-	31
	31	29	27	6	2	5	84
w.v. 5 gem.Nbr.en Geld.	14	24	40	10	4	8	50
Westelijk kleigeb.	56	35	9	-	-	-	34
	28	26	26	5	13	2	39
7 gem. Zeeland en Nbr.	18	46	14	4	14	4	28
5 gem. Zuidholland							

1) 1 = definitieve regeling nog onbekend

2 = verpacht bedrijf wordt verkocht aan opvolger

3 = voorlopige regeling wordt definitieve regeling

4 = wordt bij boedelscheiding geregeld

5 = schijnbedrijf wordt aan geënquêteerde overgedragen

6 = overige regelingen

Bijlage 13
Hoofdstuk V.1

DE VORIGE GEBRUIKERS VAN HET EERSTE DEEL VAN HET BEDRIJF

	Aantal overgenomen bedrijven 1)	Percentage bedrijven, overgenomen van				
		ouders	ouders en andere familie en/of vreemden	andere familie en event. vreemden	vreemden	
Zuidelijk 2 tuinbouwgemeenten	91	75	12	4	9	
zand- 7 landbouwgemeenten	282	70	11	7	12	
gebied w.v. 5 gem.Nbr.en Geld.	199	69	11	9	11	
	2 gem.Noord-Limb.	83	74	11	3	12
Westelijk 7 gem. Zeeland en Nbr.	95	67	6	7	20	
kleigeb. 5 gem. Zuidholland	76	72	6	9	13	

1) Exclusief vrouwelijke bedrijfshoofden en bedrijfshoofden, wier huidige bedrijf niet het eerste is.

Bijlage 14
Hoofdstuk V.6

SCHRIFTELIJKE PACTCONTRACTEN 1)

	Pachtverhoudingen betreffende het eerste deel van het bedrijf, afgesloten met:								
	ouders		schoonouders		andere familie		vreemden		
	aan-tal	perc. schrift.	aan-tal	perc. schrift.	aan-tal	perc. schrift.	aan-tal	perc. schrift.	
Zuidelijk 2 tuinbouwgemeenten	30	57	6	67	3	33	51	88	
zand- 7 landbouwgemeenten	99	41	28	61	33	58	98	82	
gebied w.v. 5 gem.Nbr.en Geld.	57	35	14	50	27	56	67	81	
	2 gem.Noord-Limb.	42	50	14	71	6	67	31	84
Westelijk 7 gem. Zeeland en Nbr.	31	74	5	40	20	85	53	91	
kleigeb. 5 gem. Zuidholland	23	52	1	100	10	80	54	96	

1) Zie noot van bijlage 11.

BEHUISD LAND GEKOCHT OF GEPACHT VAN VREEMDEN

	Aantal van vreemden gekochte of gepachte bedrijven in de grootteklasse													
	1-5 ha		5-10 ha		10-15 ha		≥15 ha		totaal		groep I		groep II	
	K1)	P2)	K	P	K	P	K	P	K	P	K	P	K	P
Zuidelijk 2 tuinbouwgemeenten	4	3	-	2	-	-	-	1	4	6	2	6	2	-
zand- 7 landbouwgemeenten	8	3	9	7	5	5	-	1	22	16	20	8	2	8
gebied w.v. 5 gem.Nbr.en Geld.	5	1	8	4	4	2	-	1	17	8	15	4	2	4
2 gem.Noord-Limb.	3	2	1	3	1	3	-	-	5	8	5	4	-	4
Westelijk 7 gem. Zeeland en Nbr.	3	1	1	-	1	1	4	7	9	9	6	8	3	1
kleigeb. 5 gem. Zuidholland	3	2	1	-	-	-	-	2	4	4	4	2	-	2

- 1) K = gekocht
2) P = gepacht.

REDENEN VAN OVERNEMING VAN VREEMDEN

	Redenen waarom niet bij ouders werd opgevolgd 1)			
	bedrijf bleef voor jongere opvolger(s) gereserveerd	broer(s) en/of zuster(s) kwam(en) op ouderlijk bedrijf	ouders hadden klein bedrijfje of waren geen landbouwer	door ouder verpachte boerderij in gebruik genomen
Zuidelijk 2 tuinbouwgemeenten	4	3	1	2
zand- 7 landbouwgemeenten	13	13	2	10
gebied w.v. 5 gem.Nbr.en Geld.	9	8	2	6
2 gem.Noord-Limb.	4	5	-	4
Westelijk 7 gem. Zeeland en Nbr.	6	7	1	4
kleigeb. 5 gem. Zuidholland	1	-	5	2

- 1) Betreft aantal bedrijven.

Bijlage 17
Hoofdstuk VI.1

IN OPPERVLAKTE GEWIJZIGDE BEDRIJVEN

over- nemings- periode		Totaal aantal bedr.	Perc. in oppervl. gewijzigde bedr.			
			to- taal	ver- groot	ver- kleind	ver- groot en verkleind
1947-1953	Zuidelijk 2 tuinbouwgemeenten	45	64	42	4	18
	zand- 7 landbouwgemeenten	129	57	32	9	16
	gebied w.v. 5 gem.Nbr.en Geld.	92	55	34	10	11
	2 gem.Nrd-Limburg	37	62	27	5	30
Westelijk kleigeb.	7 gem.Zeeland en Nbr.	48	54	31	13	10
	5 gem.Zuidholland	38	29	23	3	3
1954-1959	Zuidelijk 2 tuinbouwgemeenten	46	43	30	9	4
	zand- 7 landbouwgemeenten	153	27	20	4	3
	gebied w.v. 5 gem.Nbr.en Geld.	107	23	17	2	4
	2 gem.Nrd-Limburg	46	37	28	9	-
Westelijk kleigeb.	7 gem.Zeeland en Nbr.	47	36	28	6	2
	5 gem.Zuidholland	38	29	18	11	-

Bijlage 18
Hoofdstuk VI.2

VERANDERINGEN IN DE GEMIDDELDE BEDRIJFSOPPERVLAKTE IN DE PERIODE 1947-1959

	Bedrijven per saldo vergroot			Bedrijven per saldo verkleind			Bedrijven niet gewijzigd 1)	
	aan- tal	gemidd.be- drijfs-grootte in ha bij:		aan- tal	gemidd.be- drijfs-grootte in ha bij:		aan- tal	gemidd. bedrijfs- grootte in ha
		over- neming	en- quête		over- neming	en- quête		
Zuidelijk 2 tuinbouwgemeenten	40	6,04	8,37	7	11,26	9,86	44	9,09
zand- 7 landbouwgemeenten	89	7,42	9,93	24	11,90	9,74	169	9,75
gebied w.v. 5 gem.Nbr.en Geld.	61	8,22	10,78	14	11,85	9,98	124	9,82
2 gem.Noord-Limb.	28	5,66	8,07	10	11,96	9,40	45	9,55
Westelijk 7 gem. Zeeland en Nbr.	32	11,67	19,05	9	21,89	17,41	54	22,77
kleigeb. 5 gem. Zuidholland	17	8,92	13,97	5	36,26	29,60	54	14,72

1) Inclusief de bedrijven die zowel vergroot als verkleind zijn, maar per saldo in oppervlakte gelijk zijn gebleven.

Bijlage 19
Hoofdstuk VI.5

BEDRIJFSVERGROTINGEN NAAR WIJZEN VAN INGEBRUIKNEMING

	Percentage vergrótingen door 1)				Percentage vergrotings- oppervlakte, toegevoegd door			
	K	E	P	PO	K	E	P	PO
Zuidelijk 2 tuinbouwgemeenten	30	23	39	8	28	29	32	11
zand- 7 landbouwgemeenten	33	16	47	4	26	30	40	4
gebied w.v. 5 gem.Nbr. en Geld.	33	21	40	6	29	36	30	5
2 gem.Noord-Limb.	32	9	59	-	20	16	64	-
Westelijk 7 gem.Zeeland en Nbr.	20	9	47	24	11	10	36	43
kleigeb. 5 gem. Zuidholland	21	5	42	32	13	1	59	27

1) K = kopen

E = erven, boedelverdeling, boedelscheiding, schenking

P = pachten

PO = overdracht van pachtgrond door ouders.

Bijlage 20
Hoofdstuk VI.6

BEDRIJFSVERGROTINGEN

	Gemiddelde oppervlakte in ha per vergroting door:1)			
	K	E	P	PO
Zuidelijk 2 tuinbouwgemeenten	1,46	2,00	1,32	2,14
zand- 7 landbouwgemeenten	1,59	3,62	1,69	1,86
gebied w.v. 5 gem.Nbr.en Geld.	1,93	3,88	1,65	1,86
2 gem. Noord-Limb.	1,02	2,70	1,74	-
Westelijk 7 gem.Zeeland en Nbr.	3,16	6,40	4,32	9,80
kleigeb. 5 gem. Zuidholland	2,80	1,00	6,48	3,89

1) Zie noot bij bijlage 17.

BEDRIJFSVERGROTING IN DE TOEKOMST

	Aantal naar bedrijfsvergroting strevende bedrijfshoofden met een bedrijf van :											
	<5 ha		5-10 ha		10-15 ha		15-20 ha		≥20 ha		totaal	
	aant.	% ¹⁾	aant.	%	aant.	%	aant.	%	aant.	%	aant.	%
Zuidelijk 2 tuinbouwgemeenten	9	39	33	77	10	59	1	33	-	-	53	58
zand- 7 landbouwgemeenten	17	47	88	72	56	60	7	39	3	25	171	61
gebied w.v. 5 gem.Nbr.en Geld.	11	46	64	79	44	61	5	38	2	22	126	63
w.v. 2 gem.Noord-Limb.	6	50	24	59	12	55	2	40	1	33	45	54
Westelijk 7 gem.Zeeland en Nbr.	9	82	20	91	9	90	8	73	26	63	72	76
kleigeb. 5 gem. Zuidholland	12	52	12	67	6	67	2	40	12	57	44	58

1) In procenten van het aantal bedrijven per grootteklasse.

MOGELIJKHEDEN TOT BEDRIJFSVERGROTING IN DE TOEKOMST

	Percentage geënquêteerden, die bedrijfsvergroting wensen en als mogelijkheid zien:				
	geen con- crete	misschien in de naaste toekomst	grond in gebruik te verkrijgen van:		
			ouders	vreemden door:	
				bijkopen	bijpachten
Zuidelijk 2 tuinbouwgemeenten	64	6	4	13	13
zand- 7 landbouwgemeenten	58	17	9	8	8
gebied w.v. 5 gem.Nbr.en Geld.	63	15	9	7	6
w.v. 2 gem.Noord-Limb.	47	22	11	9	11
Westelijk 7 gem.Zeeland en Nbr.	78	10	3	1	8
kleigeb. 5 gem. Zuidholland	82	2	7	2	7

SCHENKINGEN IN GELD DOOR OUDERS

	Totaal- aantal mannel. bedrijfs- hoofden	Perc.dat een schenking ontving van ouders	Aantal gehuwde mannel. bedrijfs- hoofden 1)	Perc.dat een schenking ontving van schoonouders
Zuidelijk 2 tuinbouwgemeenten	98	32	87	27
zand- 7 landbouwgemeenten	337	35	304	19
gebied w.v. 5 gen.Nbr.en Geld.	231	34	208	17
2 gen.Noord-Limb.	106	39	96	23
Westelijk 7 gen.Zeeland en Nbr.	106	16	98	5
kleigeb. 5 gen. Zuidholland	88	11	76	3

1) Inclusief weduwnaars.

TAXATIE VAN IN EIGENDOM OVERGENOMEN CULTUURGROND

	Aantal bedr. met $\geq 50\%$ eigendom	Getaxeerd door deskundi- gen	Onderling getaxeerd		Onbekend door wie getaxeerd
			met ver- scheidene recht- hebbenden	door op- volger en ouders	
Zuidelijk 2 tuinbouwgemeenten	50	32	12	3	3
zand- 7 landbouwgemeenten	143	55	69	11	8
gebied w.v. 5 gen. Nbr.en Geld.	102	36	57	4	5
2 gen. Noord-Limb.	41	19	12	7	3
Westelijk 7 gen. Zeeland en Nbr.	17	11	3	3	-
kleigeb. 5 gen. Zuidholland	15	11	2	-	2

Bijlage 25
Hoofdstuk VII.4

NIET UITGEKEERD LOON VAN EEN OF MEER KINDEREN

Boedel- verdeling of -scheiding		Aantal bedrijven waarvan de gege- vens bekend zijn	Gehele of gedeeltelijke verrekening van het niet-uitgekeerde loon 1)		
			ja	neen	gelijke verd.2)
voltooid	Zuidelijk 2 tuinbouwgemeenten	28	36	25	39
	zand- 7 landbouwgemeenten	114	25	52	23
	gebied w.v. 5 gem.Nbr.en Geld.	96	28	55	17
	2 gem.Noord-Limb.	18	11	33	56
	Westelijk 7 gem.Zeeland en Nbr.	26	15	39	46
	kleigeb. 5 gem.Zuidholland	29	21	62	17
nog niet voltooid	Zuidelijk 2 tuinbouwgemeenten	36	36	19	45
	zand- 7 landbouwgemeenten	93	18	53	29
	gebied w.v. 5 gem. Nbr.en Geld.	60	18	67	15
	2 gem.Noord-Limb.	33	18	27	55
	Westelijk 7 gem.Zeeland en Nbr.	53	23	24	53
	kleigeb. 5 gem.Zuidholland	35	17	60	23

1) In procenten van het totaal aantal regelingen

2) B.v. alle kinderen hebben thuis meegewerkt, of het elders verdiende loon werd afgedragen.

Bijlage 26
Hoofdstuk VII.7

SCHENKINGEN

Boedel- verdeling of -scheiding		Aantal bedrijven waarvan de gege- vens bekend zijn	Met gehele of gedeel- telijke verrekening bij de regeling van de ouderlijke boedel 1)		
			ja	neen	gelijke verd.2)
voltooid	Zuidelijk 2 tuinbouwgemeenten	19	42	21	37
	zand- 7 landbouwgemeenten	86	24	40	36
	gebied w.v. 5 gem.Nbr.en Geld.	72	26	39	35
	2 gem.Noord-Limb.	14	14	43	43
	Westelijk 7 gem.Zeeland en Nbr.	10	20	30	50
	kleigeb. 5 gem.Zuidholland	10	10	60	30
nog niet voltooid	Zuidelijk 2 tuinbouwgemeenten	29	45	10	45
	zand- 7 landbouwgemeenten	75	21	25	54
	gebied w.v. 5 gem.Nbr.en Geld.	40	27	30	43
	2 gem.Noord-Limburg	35	14	20	66
	Westelijk 7 gem.Zeeland en Nbr.	26	23	12	65
	kleigeb. 5 gem.Zuidholland	20	15	40	45

1) In procenten van het totaal aantal regelingen

2) B.v. alle kinderen kregen ongeveer evenveel.

Bijlage 27
Hoofdstuk VII.9

FINANCIERING VAN DE BEDRIJFSOVERNEMING

	Aantal bedrijfs-over-nemingen 1)	Percentage geënquêteerden die ten tijde van de bedrijfsoverneming				
		geen krediet opnamen	Krediet opnamen in de vorm van: 2)			
			onder-handse lening 3)	idem + hypo- theek	hypo- theek	overige leningen
Zuidelijk 2 tuinbouwgemeenten	96	22	35	28	32	5
zand- 7 landbouwgemeenten	335	23	31	30	35	4
gebied w.v. 5 gem.Nbr.en Geld.	232	21	26	34	37	3
2 gem.Noord-Limb.	103	27	41	21	31	1
Westelijk 7 gem.Zeeland en Nbr.	108	37	54	15	30	1
kleigeb. 5 gem.Zuidholland	87	21	35	30	32	3

- 1) Exclusief bedrijfsovernemingen van overleden man; en die waar de financiering niet bekend is.
- 2) Geënquêteerden die krediet opnamen = 100%.
- 3) Lening van particulieren, al of niet op schuldbekentenis.

Bijlage 28
Hoofdstuk VII.10

BEDRIJFSOVERNEMERS MET EEN ONDERHANDSE LENING 1)

	Aantal	Percentage geënquêteerden dat leende van:	
		ouders en/of schoonouders	andere familie en al of niet van ouders en/of schoonouders
Zuidelijk 2 tuinbouwgemeenten	85		15
zand- 7 landbouwgemeenten	71		29
gebied w.v. 5 gem.Nbr.en Geld.	66		34
2 gem.Noord-Limb.	83		17
Westelijk 7 gem.Zeeland en Nbr.	85		15
kleigen. 5 gem.Zuidholland	88		12

- 1) Lening van particulieren, al of niet op schuldbekentenis.

BEDRIJFSOVERNEMERS EN HYPOTHEKEN

	Percentage hypothekeu genomen door		
	boerenleen- banken	andere banken	familie of particulieren
Zuidelijk 2 tuinbouwgemeenten	65	19	16
zand- 7 landbouwgemeenten	81	7	12
gebied w.v. 5 gem.Nbr.en Geld.	80	8	12
2 gem.Noord-Limb.	86	3	11
Westelijk 7 gem.Zeeland en Nbr.	29	26	45
kleigeb. 5 gem.Zuidholland	38	38	24

GERECHTIGD IN TOEKOMSTIGE BOEDEL8

	Percentage geënuquëteerden gerechtigd in toekomstige boedels van:	
	ouders	schoonouders
9 gemeenten	64	65
Zuidelijk 2 tuinbouwgemeenten	75	72
zand- waar- 7 landbouwgemeenten	60	62
gebied van w.v. 5 gem.Nbr.en Geld.	56	63
2 gem.Noord-Limb.	70	60
Zuid-Limburg 6 gemeenten	66	64
Westelijk 12 gemeenten	69	65
kleigeb. w.v. 7 gem.Zeeland en Nbr.	70	68
5 gem.Zuidholland	68	61

Bijlage 31
Hoofdstuk VIII.1

GEMEENSCHAPPELIJKE EXPLOITATIE NAAR GENERATIE

	Gemeenschappelijke exploitaties met deelnemers van				
	twee generaties		één generatie		totaal
	aantal	percentage 1)	aantal	percentage 1)	
Zuidelijk 2 tuinbouwgemeenten	2	11	17	89	19
zand- 7 landbouwgemeenten	4	6	60	94	64
gebied w.v. 5 gem. Nbr. en Geld.	3	6	44	94	47
	2	6	16	94	17
Westelijk 7 gem. Zeeland en Nbr.	22	54	19	46	41
kleigeb. 5 gem. Zuidholland	19	58	14	42	33

1) Van alle overgenomen bedrijven.

Bijlage 32
Hoofdstuk VIII.3

BESTAANDE EN BEËINDIGDE GEMEENSCHAPPELIJKE EXPLOITATIES

	Gemeenschappelijke exploitaties		
	bestaande	beëindigde	totaal
Zuidelijk 2 tuinbouwgemeenten	11	6	17
zand- 7 landbouwgemeenten	31	29	60
gebied w.v. 5 gem. Nbr. en Geld.	25	19	44
	6	10	16
Westelijk 7 gem. Zeeland en Nbr.	14	5	19
kleigeb. 5 gem. Zuidholland	6	8	14

ABDICATIELEEFTIJD VAN DE OUDERS

	Aantal vorige bedr. hoofden	Perc. bedrijfshoofden geabdiceerd op een leeftijd van _____ jaar					Gemidd. abdica- tie leeftijd		
		onbe- kend	<60	60-64	65-69	70-74		≥75	
Zuidelijk 2 tuinbouwgemeenten	85	11	18	22	23	12	14	66,2	
zand- 7 landbouwgemeenten	255	7	8	17	28	20	20	69,0	
gebied w.v. 5 gem.Nbr.en Geld.	176	6	8	17	29	18	22	69,0	
	2 gem.Noord-Limb.	79	9	8	16	27	24	16	69,0
Westelijk 7 gem.Zeeland en Nbr.	82	7	16	13	26	18	20	68,4	
kleigeb. 5 gem.Zuidholland	72	3	10	24	27	26	10	67,6	

ABDICATIELEEFTIJD EN REDENEN VAN BEDRIJFSAFSTAND

	Gemiddelde abdicatieleeftijd naar redenen van bedrijfsafstand			
	overlijden	hoge leeftijd	overige	
Zuidelijk 2 tuinbouwgemeenten	71,7	70,4	63,1	
zand- 7 landbouwgemeenten	71,7	72,0	65,8	
gebied w.v. 5 gem.Nbr.en Geld.	69,5	71,8	65,7	
	2 gem.Noord-Limb.	76,7	72,5	66,0
Westelijk 7 gem. Zeeland en Nbr.	72,9	72,8	62,7	
kleigeb. 5 gem. Zuidholland	68,2	70,9	64,5	

DOOR DE NIEUWE BEDRIJFSHOOFDEN GESLOTEN VERZEKERINGEN T B V DE OUDE DAG

	Percentage bedrijfs- hoofden				zonder verzekering
	met verzekering kap.	lijfrente verzekering	gemengde verzekering	spaarkas	
Zuidelijk 2 tuinbouwgemeenten	41	2	16	2	39
zand- 7 landbouwgemeenten	33	4	2	2	59
gebied waar- 5 gem. Nbr. en Geld.	35	4	1	2	58
van 2 gem. Noord-Limburg	31	3	3	1	62
Westelijk 7 gem. Zeeland en Nbr.	31	21	5	-	43
kleigeb. 5 gem. Zuidholland	43	12	12	-	33

VOORKEUR VAN DE NIEUWE BEDRIJFSHOOFDEN T.A.V. VERSCHILLENDE VORMEN VAN OUDEDAGSVORZIENING

	Percentage bedrijfs- hoofden naar vormen van oudedagsvoorziening								aantal bedrijfs- hoofden 1)
	1	2	3	4	5	6	7	8	
Zuidelijk 2 tuinbouwgemeenten	10	40	29	2	10	-	7	2	88
zand- 7 landbouwgemeenten	5	56	10	3	10	5	8	3	126
gebied waar- 5 gem. Nbr. en Geld.	-	55	9	9	12	-	12	3	33
van 2 gem. Noord-Limburg	6	57	11	1	10	6	6	3	93
Westelijk 7 gem. Zeeland en Nbr.	5	46	26	2	7	-	10	4	92
kleigeb. 5 gem. Zuidholland	5	48	39	-	4	-	2	2	83

1) Van enige van de 5 landbouwgebieden zijn geen of slechts onvolledige gegevens beschikbaar.

"INGETROUWDE" MANNELIJKE BEDRIJFSHOOFDEN

	Aantal gehuwde 1) mannelijke bedrijfs- hoofden 2)	"Ingetrouwde" mannelijke bedrijfshoofden		Ingetrouwd		
		aantal	%	voor	bij	na
				de bedrijfsovername in % van kolom 2		
1	2	3				
Zuidelijk 2 tuinbouwgemeenten	83	43	52	23	75	2
zand- 7 landbouwgemeenten	253	111	44	7	83	10
gebied w.v. 5 gem.Nbr.en Geld.	178	76	43	3	87	10
w.v. 2 gem.Noord-Limb.	75	35	47	17	74	9
Westelijk 7 gem. Zeeland en Nbr.	89	25	28	32	52	16
kleigeb. 5 gem. Zuidholland	66	22	33	55	15	30

- 1) Inclusief gehuwd geweest.
- 2) Zelfstandig landbouwer/tuinder geworden op het huidige bedrijf in de periode 1947/1959 en wier huidige bedrijf hun eerste bedrijf is.

WIJZE VAN INTROUWEN

	Aantal geënquêteerde mannelijke bedrijfs- hoofden, zelfstandig geworden in de periode 1947-1959	
	aanvankelijk ingetrouwd	Percentage van de ingetrouwde echtparen dat een gescheiden huishouding voerde
9 gemeenten	154	32
Zuidelijk w.v. 2 tuinbouwgemeenten	43	45
zand- w.v. 7 landbouwgemeenten	111	27
gebied w.v. 5 gem.Nbr.en Geld.	76	38
w.v. 2 gem.Noord-Limb.	35	6
Zuid-Limburg 6 gemeenten	48	37
Westelijk 12 gemeenten	47	60
klei- w.v. 7 gem. Zeeland en Nbr.	25	46
gebied w.v. 5 gem. Zuidholland	22	78

WOONSITUATIE VAN DE OUDERS TIJDENS DE ENQUÊTE

Gezins- samen- stelling		Aantal ouder(s) (paren)	Perc.geënquêteerden met ouder(s)			woon- situatie onbekend
			zelfstandig wonend op het erf	elders	in- wonend	
Beide ouders in leven	Zuidelijk 2 tuinbouwgemeenten	36	22	20	58	-
	zand- 7 landbouwgemeenten	88	28	17	54	1
	gebied w.v. 5 gem.Nbr.en Geld.	62	27	18	53	2
	2 gem.Noord-Limb.	26	31	15	54	-
	Westelijk 7 gem.Zeeland en Nbr.	35	26	51	23	-
	kleigeb. 5 gem.Zuidholland	18	28	50	22	-
Een der ouders in leven	Zuidelijk 2 tuinbouwgemeenten	30	10	7	80	3
	zand- 7 landbouwgemeenten	109	5	7	86	2
	gebied w.v. 5 gem.Nbr.en Geld.	71	1	12	86	1
	2 gem.Noord-Limb.	38	11	-	86	3
	Westelijk 7 gem. Zeeland en Nbr.	26	8	42	46	4
	kleigeb. 5 gem. Zuidholland	27	15	33	52	-